

BESÍDKA – ODESL. POLABSKÁ VRBA

Je to tak dávno, že mívám pocit, jako kdyby to ani nebyla pravda. Vzpomínám na zážitky, které mohly patřit někomu jinému, nebo to mohl být útržek z filmu, jehož jméno jsem dávno zapomněla. MDŽ býval svátek jako hrom. Užívali jsme si všichni. Ženy byly náhle a povinně obletovány, což se jim zas tak často nestává – bez ohledu na režim, který zrovna panuje. Pánové nenechali své manželky, milenky a spolupracovnice, aby se v tom slavení trápily samy a zdatně pomáhali zlikvidovat alkohol, který byl přidělen na stoly při oficiálních akcích, které pořádaly ZV ROH. Obvykle se počítala lahev vína na dvě osoby. Další už si pracující lid dokoupil za svoje.

Začátek podnikové oslavy míval běžný průběh. Oficiální proslov pro soudružky a soudruhy. Pak přišlo na řadu vystoupení pionýrů, kteří děkovali maminkám a soudružkám vůbec. Jako dívka školou povinná jsme děkovali budovatelskou písní a pak i odrecitovaným veršem, který měl skrytý náboj, tedy vedl občany a občanky k lásce k Sovětskému svazu, straně a navíc měl i podpořit budovatelské úsilí posluchačů.

Diváci samozřejmě mysleli na to, že i letos bude řízek se salátem a že ty básničky si pořadatelé mohli ušetřit. Vystupující, tedy my, mladá generace, jsme měli rozmanité pocity. Šprti, mezi které jsem patřila, zápolili s trémou a pocitem zodpovědnosti. Zbytek souboru uvažoval, kolik dortíků připadne na osobu.

Jako žákyně prvního stupně základní školy jsem ráda vystupovala na akcích, které se konaly v restauraci Flaklovka, protože tam jsme dostávali červenou limonádu. Každý jednu skleničku. Vypila bych celou lahev. Dodnes mám slabost pro to, čemu babi říkávala grenadýna, i když ta současná má do té bývalé limče hodně daleko.

Domů jsem vždycky pospíchala. Těšila jsem se na oběd., „V pět máme být před školou,“ oznámila jsem hned mezi dveřmi. Větší žáci měli toho podvečera předvést svoje recitační a pěvecké umění na sále restaurace U Zítků, což bylo místo tradiční a známé všem občanům města. V sále nás měly očekávat soudružky z nedalekého výrobního družstva. Devátá třída základní školy měla dokázat, jak zvládá umělecký projev. „A máme mít kroje,“ dodala jsem zbytečně, vždyť vystoupení by bez pionýrského kroje nebylo to pravé ořechové.

„Si vyžehli šátek,“ zavrčela matka. Takže jsem rychle pochopila, že má jeden ze svých horších dní.

To bylo tak často, že jsem se ani nelekla.

Rudý šátek se nežehlil nijak snadno. Byl bavlněný a tvrdošíjně zmačkaný. Kvalitní bavlna, která nepoznala jakoukoli náhražku. Žehlení jsem nenáviděla už tenkrát. „Jo, hned,“ souhlasila jsem snaživě. „Nejdřív se podívám, kde je Bobik.“

Po pejskovi jsem toužila dlouho a marně. Den před vystoupením mi otec přinesl chlupatou kouli jménem Bobik. Že prý se jeho majitel už nemůže o psa starat. To zvíře mě obdarovalo okamžitým přátelstvím. Během několika málo hodin jsem si uvědomila, že se můžeme domlouvat i beze slov. A Bobik že všemu rozumí. Už jsem se viděla jak v létě chodíme na dlouhé vycházky k řece, jak učím Bobika aportovat a jak všechny děti užasle zírají na mého krásného pejska.

„Není tady,“ odsekla matka.

„A kde je?“

„Neotravuj.“

Tohle jsem znala. Neotravuj, nemluv, mlč... Máti mívala svoje starosti. Mívala vlastní tajné a nesrozumitelné myšlenky, o kterých bývala ochotná i mluvit. Donekonečna. Byl to její svět a já fakt nebyla zvědavá, co se v tom světě děje. Jen kdyby mi řekla, kde je Bobik.

Jasně, matka neodpoví. Tenhle styl uplatňovala dokonale. S tím se nepoperu a hlavou zeď neprorazím. S něčím se bojovat nedá. S matkou určitě ne. „A kde je tatínek?“

„Ve městě.“

Radši jsem se dala do přípravy stejnokroje a toho nepoddajného šátku. Zase budu vypadat jako blbec. Soudružky nás dostanou k svátku jako bonus. Tlupa ošátkovaných šplhounů, co mají chuť na žloutkové věnečky.

Klika cvakla, dveře bouchly, protože otec zase nedal pozor.

„Tatí, kde je Bobik?“ Špatné tušení se vynořilo jako černý mrak. Pátek nešťastný je den, nechod' dceruško k vodě...

„Je pryč. Odvedl jsem ho.!”

„Kam?“ Tohle mi dělat neměli. Jsem vzorná, poslouchám, co by chtěli? Bobik byl cosi jako

odměna. Splněný sen.

„Tady být nemůže. Nemáme ani boudu.“

„Včera to nevadilo?“

„Neotravuj. Prostě tady pes nebude a hotovo.“

„Pes od nějakýho chlapa. Kdoví, co s ním dělal,“ ozvalo se z kuchyně. Jejda. Matka věděla, matka dostala vnuknutí. Hlasy se už zase probudily. Jenomže jsem se neovládla a spustila hlasitý nářek.

„Neječ.“ Otec nesnášel veškeré moje lítostivé projevy. Nesnášel ani to, co nazýval hysterií.

Jenomže matka ječet a hysterčit směla, protože to dělala z nemoci. To se tolerovalo.

Najednou jsem se nemohla nadechnout. Chudák můj pejsek. Co s ním udělali? Kam ho dali?

Kuchyň mi připadala jako kobka, ze které vyprchal vzduch. Otočila jsem se a pak už mě nic nemohlo zastavit. Žádné – můžu ven a můžu do parku. Vypadla jsem a bylo mi úplně jedno, kam běžím, ale utíkala jsem zrovna do parku před školou. Asi abych našla podporu u děcek, které už se shromažďovaly, protože na vystoupení máme přijít včas.

„Ty nemáš kroj?“ Helena byla už zase starostlivost sama. Nesnášela jsem ji, ale taky jsem jí to nedávala najevo, protože ta holka byla strašně mstivá. Intrikánka. Takových jsme ve třídě měli víc. Koukaly po klukách a oni zase po nich. Po mně nekoukal nikdo. Někdy mi to docela chybělo a jindy zase ne.

Všimla si, že jsem ubrečená. Bude chtít vědět, proč, ale já jí to nesmím prozradit. Nesmím se svěřovat s tím, jaké to máme doma. Třída by se bavila na můj účet. Sama od sebe jsem už mnohem dřív pochopila, že co se doma uvaří... Jistě se o naší rodině mluvilo ve škole i mimo ni, ale já mohla předstírat, že se mě to netýká. Taky mi to tenkrát připadalo normální – že jsou rodiče nemocní a mají invalidní důchod, a že je máma divná, takže je lepší ji nedráždit. Ona občas zmizí v léčebně, ale co je komu do toho.

„Kašlu na to,“ odsekla jsem.

Heleně lezly oči z důlků. „Co ti řekne souška? Budeš mít průšvih!“

Obvykle jsem nevybočovala a nedráždila pedagogy a pokud možno ani rodiče, ačkoli co se týkalo

matky, nebylo to tak úplně možné, protože ji dráždilo to, co měla v hlavě, já byla jen doplněk.

Najednou mi došlo, že vlastně na to vystoupení nemusím. Co mi můžou udělat, vždyť jsem ztratila Bobika, a toho mi nikdo nenahradí, i proto, že je všem okolo fuk, co se s ním stalo a jak mi je.

Pláč sice uleví, ale taky se nedá zastavit. Slzy prostě tečou a neberou ohled na mínění okolí. Podvečer voněl jarem, to se mi vždycky líbilo, ale tehdy mě to rozlítostňovalo, protože nadcházela podle mne nejkrásnější roční doba a já nenáviděla všechny a všechno, včetně sebe.

Otočila jsem se zády ke spolužákům a vydala se kolem parku, ke schodům, které vedly dolů k řece. Stačilo přejít silnici a člověk se skoro dostal ven z města, pryč od lidí, kteří rozdávají trápení, aniž by museli. Měla jsem nadávat na Osud, ale to mi vůbec nepřišlo na mysl, snad i proto, že ani jako úplně malá holka jsem na Osud nevěřila.

Dřevěný most přes řeku duněl pod občas projíždějícími automobily. Prkna a trámy se jemně třásly a já se dívala na jez, který i z dálky budil poněkud monumentální dojem. To místo jsem vždycky milovala. Sedávala jsem na betonové zídce a poslouchala šumění. V létě si člověk lehl na trámy, porostlé vodními rostlinami a nechal se omývat proudem, který opatrně hladil jeho tělo. Povídat se u jezu moc nedalo, protože to šumění, které já vnímala jako zpěv, přehlušilo jen hvízdání parní lokomotivy, ale výhradně před deštěm. Trať vedla jen kousek od řeky a vlaky nám dávaly vědět, jaké bude počasí.

Sešla jsem ke svému oblíbenému zákoutí. Dívat se na vodu, to pomáhá. Jestli někdo u toho jezu vyseděl dolík, byla jsem to já.

„Co tady děláš tak sama?“ Chlápek v motocyklistické bundě musel poznat, že brečím. Bylo mi všeho moc líto. Toho, že se s rodičema nedomluví, protože mi nerozumějí, anebo mi rozumějí, ale kašlou na mě i na to, co bych chtěla. Taky nebylo komu se svěřit. Navíc jsem prošvihla začátek vystoupení, nemá cenu, abych tam chodila a žloutkový věneček nedostanu. Ani limonádu. A že jsem z toho pláče měla pořádnou žízeň.

„No tak, neřvi! Co se ti stalo?“ Chlápek mluvil konejšivým tónem. Zdálo se, že by mohl i poslouchat, ale koho zajímá holčičí trápení?

„Vzali mi psa,“ vzlykala jsem. „Naši. Včera mi ho dovolili, dneska je pryč. Bobik.“

„Až budeš dospělá, pořídíš si jinýho.“

„Nechci jinýho. Chci tohodle.“ Přitom mi bylo jasné, že takhle vypadá řešení. Jít dál. Postupovat dopředu. Nebrečet. Jenomže tohle se lehko řekne.

„Nechceš se projít?“ Stmívalo se a já najednou nechtěla zůstat sama. Tma mě vždycky maličko děsila, ale také se mi líbila, protože obsahovala tajemný náboj, kterému jsem chtěla porozumět. Vesnická tma bývala jiná, než tma ve městě. Tou občas projelo auto, světlo reflektorů se mihlo a rozmíchalo stíny. Na vsi bývala tma spíš velebná a utopená v tichu, které bylo slyšet. V tom okamžiku jsem si přála být u lhotecké babičky a užívat si klid, který mi jindy skoro vadil. Rozhodla jsem se, že budu na otce žalovat, že babičce všechno vypovím. Ona mě sice moc ráda neměla, jestli vůbec, ale táta se jí bál, nebo ji spíš ctil jako poslušný syn. Tak to dříve fungovalo. Lidé dodržovali Desatero a ctili otce svého a matku svou. Já vyrůstala v jiné době, ale kázeň nás doprovázela, aniž by se tomu někdo divil.

Procházku jsem odkývala. Vydali jsme se k vedlejšímu rameni řeky. V šeru jsem okukovala svého průvodce. Moc starý, s velkým ostrým nosem a vlasy až přes límec. Ale je to kluk. Ne, je to doopravdický mužský! To by holky záviděly. Možná, že by nezáviděly, asi by se bály, ale to já strach neměla, protože jsem zrovna prodělala ztrátu a vyrovnávala se s trápením.

Loudala jsem se.

„Mimochodem, jmenuju se František.“

„Mhm...“

„A ty?“

O rozhovor jsem zájem neměla. Když smutním, tak nemluším. „Klára.“

„Hezký. Víš, že jsi hezká holka?“

„Jsem tlustá.“

„Kdo ti to říkal?“

„Všichni.“ Cizí muž mě dokázal odpoutat od té bolesti, která mě neměla nikdy opustit. Nechtěla jsem zapomenout. Řeka laskavě šeptala a František vedl nezávazné řeči. Zašli jsme až pod most. Boty mi klouzaly po hlíně, která zvečera maličko navlhla. František mi podal ruku a když jsem se bezpečně dostala na břeh, přitáhl mě k sobě a taky mě políbil.

Tiskl mě pevně, až se mi špatně dýchalo. Bylo to příjemné i strašidelné, protože jsem měla být někde úplně jinde a on se choval podivně. Nepatříčně.

Moje vědomosti o sexu byly spíše nijaké, o sexuální výchově se tehdy nediskutovalo ani mezi pokrokovými pedagogy. Informace ke mně sice pronikly, ale nezdály se důvěryhodné. Lásku jsem znala, protože ve druhé třídě jsem tajně a trpělivě milovala Honzíka Novejch, co jezdil na prázdniny k Novejch z kouta. Babička o tom nic netušila, a to bylo dobře, protože jinak by se mi posmívala. Jenda Novejch mě okouznil svými kudrnatými, černými vlasy. Ty jsem obdivovala. Bylo to krásné a bolestné období a trvalo celý týden. Jedny pololetní prázdniny. Pak Jenda odjel domů, zatímco já zůstala, protože matka už zase pobývala v ústavu. „Vzala jsem ji k sobě, aby nemusela do dětskýho domova,“ omlouvala babička svůj dobrý skutek před sousedkami, které se občas zastavily na kus řeči.

Láska, to byl podle mého něžný cit a ne ty uslintané pusy ve tmě.

„Nechte mě!“

„Se ti to nelíbí?“ Tiskl mě pořád.

„Musím domů.“

„Ale nemusíš. Nebudou tě hledat.“

„Dostanu.“ Poznala jsem, že se pousmál. Trochu povolil stisk. Měla bych jít pryč. Ale nechtělo se mi. Konečně jsem potkala člověka, pro kterého jsem něco znamenala. Jenomže ty pusy signalizovaly nebezpečí. Ne, že bych byla poučena, tady zapracovala intuice.

Vtom jsem si uvědomila, že ten zvláštní františek má ruku pod mojí sukni. To je nevhodné. Určitě. Vědět to otec, tak mě seřeže. Jenomže otec se nezachoval správně, protože mi odvedl Bobika. A ten František mi nedal pokoj. Líbal mě, strkal mi jazyk do úst. O tom jsem nějaké povědomí měla, holky tomu říkaly francouzák a já se divila, co se na tom může někomu líbit. Nejvíce mě ale vyděsilo, že se mi František začal dobývat do kalhotek. Ke všemu ta tma okolo nás a nikde ani živáčka. Tou dobou se moc lidí u řeky nevyskytovalo. Zvlášť, když se slavilo MDŽ.

A byla mi zima. Zrovna ten den jsem si nevzala punčochy, protože bylo příjemné teplo. V březnu je to dost výjimečné a večer se ukázal jako chladný, takový, jak má na začátku jara být.

„Musím domů.“ Vytrhla jsem se z Františkova ufuněného objetí. Pustil mě, spíš jsem se šikovně vysmekla, než aby povolil sevření. Vyšplhala jsem zpátky na most a pomalu se vydala k domovu. Proč pospíchat? Pouliční lampy svítily, občas mě minulo auto. Nechodívala jsem večer po ulicích, děti mají jít do postele včas, protože ráno mají školu.

Asi jsem potkala lásku, napadlo mě, ale že bych se radovala? Byl to nezvyklý zážitek, to ano, ale pojmenovat to všechno jsem si netroufala. Jedno jsem věděla: O tomhle večeru s nikým mluvit nebudu.